

Łódź
Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Ew/G. №16146(II).

Poczta polowa 53. ~~XXXXXXXX~~ d. 17. Kwietnia 1920 r.

ack

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

Przesyła się raport delegata wojskowego w Rydze
Kpt. Myszkowskiego o sytuacji politycznej w Łotwie.

1 załącznik.

Podpis Kuty

O t r z y m u j ą :

Adjutantura Generalna.

M.S.Wojsk.Biuro Prezydjalne.

Min.Spr.Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. *3181/2* dnia *24/12* 19*20* r.

1 załącz. Wydano



PEŁNOMOCCNIK WOJSKOWY

N.DOW.W.P. NA ŁOTWE.

Nr.1011.

DO

Ryga, 13.4.1920 r.

N.DOW.W.P. (SZTAB GENERALNY).

Oddział II.

I. STOSUNKI ŁOTEWSKO - LITEWSKIE.

Uśilne starania Rządu Łotewskiego i poszczególnych działaczy zmierzające do uregulowania kwestji granicznej nie tylko nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, lecz zniechęciły nawet Łotyszów do bezpośredniego pertraktowania z Litwą, w której interesie leży zwleknięcie z ostatecznym rozstrzygnięciem, przez co gospodarują sobie swobodnie w znacznej części Iłkuksztańskiego powiatu, nie uważając jej za dostateczną rekompensatę za proponowaną Połagę. Zupełnie odwrotnie przedstawia się ta sama kwestja z punktu widzenia Łotyszów. Opinia Ententy przyzwyczaja się do danego stanu posiadania; Litwini prowadzą tam pracę, mając im zapewnić zatrzymanie tego terenu, uciekając się często do agitacji i ostrego występowania przeciwko tamtejszym elementom łotewskim: jednak nieprzyjemniejszą jest dla Łotyszów ta okoliczność, że ich pretensje na wschodnią część powiatu Iłkuksztańskiego przez tolerowanie okupacji litewskiej i stają się jeszcze mniej uzasadnionemi; wszystkie powyższe ujemne dla Łotyszów względy nabierają tym większego znaczenia wobec mających się odbyć 17.i 18.b.m. wyborów w " zjednoczonej Łotwie ". Powyższe względy skłaniają Rząd Łotewski do przyspieszenia rozwiązania drogą sądu rozjemczego; spodziewają się przytem Łotysze pomyślnego dla nich rozstrzygnięcia ^w charakterze sędziów, wzięli by udział przypuszczalnie Anglicy. Narazie jednak nie zapadły jeszcze żadne postanowienia; nie jest mi również znany odnośny pogląd litwinów.

Naogół stosunki litewsko - łotewskie nie uległy w ciągu ostatnich tygodni zmianie. W Możejках i Jelówce miały miejsce dość ostre zatargi kolejowe (o Jelówce depeszowaniem, zaś z Możejek usunięty został łotewski komendant stacji wraz ze swym personelem z tem, że Litwini sami przepuszczać będą niezbędne dla Łotyszów pociągi - wiadomość ta wymaga potwierdzenia). Stosunki oficerów i żołnierzy litewskich z ryskiego kursu tanków do ich łotewskich kolegów i odwrotnie są b.zimne. (" Łatyszy slizskom gordy, izbiegajut snoszenij z nami " skarżą się Litwini).

2. STOSUNKI ŁOTEWSKO - POLSKIE.

Pierwsze wiadomości o odmarzchu wojsk polskich z Łatgalji zrobiły na opinii publicznej dobre wrażenie, wobec tego, że przeciwnicy jakiegokolwiek porozumienia się z Polską rozszerzali wersje, że Polacy z Inflant nie wyjdą, przyjęto rzeczywistość z ulgą i zadowoleniem. Dobre wrażenie, jakie sprawiły polskie wojska w pierwszym okresie swego pobytu w Łatgalji, zmieniało się coraz bardziej na naszą niekorzyść. Przyczyną tego było niezawsze lojalne stanowisko tamtejszych władz łotewskich do wojska polskiego, zaś z drugiej strony coraz liczniejsze nadużycia i wybryki naszych żołnierzy (usiłowanie wywiezienia dekoracji dźwińskiego teatru, napady na kasy sklepowe, samowolne rekwizycje przedmiotów nie mających nic wspólnego z zaprowiantowaniem i.t.p.). Ostatnio słyszałem skargi nawet tamtejszej ludności polskiej pragnącej skądinąd pozostania naszych wojsk.

Pochłonięty całkowicie kompanją wyborczą i pertraktacją mi z bolszewikami, rząd łotewski odkłada kwestję ~~xxxxxx~~ ostatecznego uregulowania swego stosunku do nas aż do czasu zawarcia pokoju z Rosją t.j. do przyszłej konferencji ryskiej. Nie chce przyjmować zobowiązań w sprawie wschodnich granic z Polską na prawym brzegu Dźwiny, bo napewno woli zatrzymać bezpośredni kontakt tranzytowy z Rosją, o czem już uprzednio meldowałem (potwierdza to jeden z ostatnio wysuniętych warunków pokojowych: 25-letnia koncesja kolei

Ryga - Moskwa i Ryga - Orzeł). Nie zrzeka się pretensji w Naddźwinia, bo nie przesądza kwestji, czy Polacy zdołają wogóle tereny te utrzymać przy ostatecznym ustaleniu granic. Zachowują ~~xię~~ przeto stosunek wyczekująco - przychylny. W walce wyborczej przeciwko spejnalnej demokracji posługują się argumentem wykazującym korzyść, jaką Łotwa wynosi przez sojusz z Polską zamiast wiązania się z Estonją.

Socjalna demokracja łotewska wykazuje wyraźnie ciążenie ku Rosji, a nadal wrogie do Polski, choć może w mniejszym stopniu niż dawniej.

POROZUMIENIE GRUPY GENERAŁA RYDZA SMIGŁEGO z delegatami łotewskimi w sprawie ewakuacji wojsk polskich z Łatgalji, ~~bazuje~~ się całkowicie na umowie Naczelnych Dowództw z 16.stycznia i niczem tej ostatniej nie uzupełnia; i jeśli nam rzeczywiście zależało na utrzymaniu drewnianego szosowego mostu w Dźwińsku i mostu w Drui, to tego w żadnym stopniu nie zapewnia nam XIV. punkt porozumienia, według którego zarządzamy tymi mostami do czasu ukończenia rachunków. Jeśli zaś nie zależało nam na tem, to tymbardziej niepożądanym musiał być fakt stawiania Łotyszom ultimatum o wstrzymaniu ewakuacji wojsk tymwięcej, że Łotysze umowy z 16.nie kwestjonowali, tymwięcej, "że delegacja grupy zrzekła się i tak z górą 20 milionów marek za niedostarczone po 10.lutym: mięso, cukier, siano, tłuszcze i.t.p., które to produkty zapewnione nam były umową z 16.stycznia, a na podstawie decyzji Nacz.Wodza W.P. w Dźwińsku, mogły być wyrównane drogą rozrachunku (Łotysze proponowali uprzednio len). Zdaniem moim prezent ten można było Łotyszom zrobić, jednak jako sowity ekwiwalent za część 2.punktu XI., z tem, że ludność otrzymałaby zwrot strat z wymienionej sumy (minimum 20 milionów marek).

Pońadto wszelkie rozrachunki prowiantowe powinny były być ukończone do czasu rozpoczęcia ewakuacji (tymwięcej że odnoszą się tylko do dnia 20.Marca) już przez intendentury zatwierdzone i przekazane ministerstwu. Tymczasem

to się dopiero ma rozpocząć. Powyższe melduję w celu
oświeślenia stron dodatnich i ujemnych załączonego poroz-
umienia dla celów dalszych ewentualności.

(-) Myszkowski

Kpt.p.d. Szt.Gen..

Za zgodność odpisu:

Antykołczyński



1

Ryga, 13. 4. 1920.

My dear Mr. G.

Ca 43

№ 1011.

M. Saw. W. P. (Ital Generalny)

Oddział II.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Wielkie starania Prządu Lotewskiego i poszerzonych
działaczy zmierzające do uregulowania kwestji gra-
nicznej nie tylko nie przyniosły oczekiwanych
rezultatów, lecz zmieściły nawet Łotyśów do
bezpośredniego pertraktowania z Litwą, w której
interesie leży zwleknięcie z ostatecznym rozstrzy-
gnięciem, przez co gospodarują sobie swobodnie
w znacznej części lituckańskiego powiatu, nie
uwzględniając jej za dostateczną rekompensatę za
proporowaną Polagę. Zupetnie ~~bezinteresowne~~ odwrót-
nie przedstawia się ta sama kwestja z punktu widze-
nia Łotyśów. - Opinia Ententy przysposobiona się do
danego stanu posiadania; litwini prowadzą tam
prace mające im zapewnić zatrzymanie tego terenu,
uciskając się często do agitacji i ostrego występowania
przeciwko tutejszym elementom lotewskim;
jednak najmnieprzyjemniejszą jest dla Łotyśów ta
okoliczność, że ich pretensje na wschodniej części
powiatu lituckańskiego przez tolerowanie okupa-
cji litewskiej ^{stają się} ~~głęboko~~ ^{bardziej} ~~nie~~ ^{bardziej} ~~uwadnianiem~~ ^{uwadnianiem} ~~wypły-
wają~~ ^{wypływają} ~~dla~~ ^{dla} ~~Łotyśów~~ ^{Łotyśów} ~~względny~~ ^{względny} ~~nabierają~~ ^{nabierają}

SLUBSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

10 202

tym wiernego znaczenia wobec mających się odbyć 17. 18 b. m. wyborów w „jednoczonej Litwie”.

Pierwsze wrażenie skłaniają Brzd Toteński do przypisania rozważania drogi sądu wojennego; spodziewają się pryncypalnego dla nich rozstrzygnięcia. O charakterze sedacji wzięli by udział pryncypalnie Anglii. Maracie jednak nie zapadły jeszcze żadne postanowienia; nie, jest mi również znany odmienny pogląd Litwinów.

Masyż stosunki litewsko-toteńskie nie uległy w ciągu ostatnich tygodni zmianie. W Młoczkach i polowie miały miejsce dość ostre ataki koleżów (o polowie defekowatam, zaś z Młoczek usunęty został Toteński Komendant stacji wraz ze swym personelem z tem, że Litwini stawali pryncypalnie będą niebezpieczne dla Toteńskich przyjaciół-wiadomości ta wymaga potwierdzenia). Stosunki oficerów i żołnierzy litewskich z ruskim Kursu tanków do ich Toteńskich Koleżów i odwrotnie są zimne.

„Lambiam ciunioru ropku, uszkatoru ciunioru” (o nam” karim się Litwini).

2. Stosunki Toteńskie-polskie.

Pierwsze wiadomości o odmaru wojak polski z Łabgali zrobity na opinii publicznej dobre wrazenie; wobec tego, że przeciwnicy jakiegokolwiek porozumiewania się z Polską rozprawa li ~~o porozumiewaniu~~ ^{o porozumieniu}, że polacy z Inflant nie wyjdą, przyjęto wreczyniostę z blagim radowaniem. Dobrze wrazenie jakie sprawity polskie wojsko

w pierwszym okresie swego pobytu w Łodzi, zmie-
niało się coraz bardziej na naszą niekorzyść. Przy-
czyną tego było niezawodne lojalne stanowisko tamtejszych
władz Tatarskich do wojska polskiego, zaś z drugiej stro-
ny coraz liczniejsze nadużycia i wybojki naszych
żołnierzy (wytłoczenie wywiezienia dekoracji dworskie-
go teatru, napady na kasy sklepowe, samowolne rekwir-
ycje przedmiotów nie mających nic wspólnego z zapro-
wiantowaniem i t.p.) Ostatnio słyszeliśmy skargi na-
wet tamtejszej ludności polskiej, pragnącej skądinąd
porozumienia naszych wojsk.

Pochłonięty całkowicie kampanią wyborczą i pertraktacjami z bolszewikami rząd Tatarski odłożył kwestię stałego uregulowania swego stosunku do nas aż do czasu zawarcia pokoju z Rosją i do przyszłej Konferencji ryskiej. Nie chce naj-
mówić rozmówca w sprawie wschodnich granic z Polską na prawym brzegu Dniepru, bo niepo-
woli utrzymywać bezpośredni kontakt transyto-
wy z Rosją oraz już uprzednio meldowanemu
(Otwierając jeden z ośmiu wysuniętych warunków pokojowych: 25-letnia koncesja kolei Ryga - Moskwa i Ryga - Orzeł). Nie chce się pretensji z Nadwołynia, bo nie przesadza kwestji, czy Polacy zdolają w ogóle teren ten utrzymać przy stałym uregulowaniu granic. Zachowuje mimo to stosunek wyprzedzający - porywczy. Wobec wyborczej przeciwności socjalnej demokracji portugalskiej są argumenty wykazywane kompi-

jako Lotwa wynosi przez sojusz z Polską, ~~zostanie~~
~~zostanie~~ zamiast wiązania się z Estonią.
 Socjalna demokracja litewska wykazuje wyraźne cię-
 nie ku Rosji, a nadal wrogo do Polski, choć może
 w mniejszym stopniu niż dawniej.

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

Porozumienie Grupy Generata Rydza - Smigłego z dele-
 gatami litewskimi w sprawie ewakuacji wojsk polskich
 z Litwy, baruje się całkowicie na umowie Naczel-
 nych Dowodów z 16 stycznia, i niczem tej ostatniej
 nie uzupełnia; i jeśli nam nieywiszcie salwatoru
 utrzymaniu drewnianego mostu w Dziw-
 Ńsku i mostu w Świe, to tego w żadnym stopniu
 nie zapewnia nam XIV punkt porozumienia,
 według którego zarządzany tymi mostami do na-
 szego ukonieczania rachunków. Jeśli zaś nie zależe
 nam na tym, to tym bardziej nieporozumieniem
 musiał być fakt stawiania Litwinom ulti-
matum o utrzymaniu ewakuacji wojsk,
 tym więcej, że Litwini umowy z 16. nie Kubo-
 nowali, tym więcej, że ^{delegacja} ~~delegacja~~ wręcza się i tak
 suma 20 milionów marek za niedostarczone
 np. 10. latym mięso, cukier, siano, słonno i t.p.
 które to produkty zapewnione nam były umową
 z 16. stycznia, a na podstawie decyzji Nacz.
 Wodza W.P. w DziwŃsku, mogły być wyrównane
 drogą rozrachunku (Litwini proponowali uprzednio
 len). Zdaniem moim procent ten można było to-
 tymom zrobić, jednak jako swarty ekwiwalent za
 część 2. punktu II, z tym że ludność otrzymaby

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

U
 T
 C
 le

ciot strat z wymienionej sumy (minimum 20 milionów marek).

Ponadto wszelkie rachunki prowiantu powinny być być ukończone do czasu rozpoczęcia ewakuacji (tytułowej, że odnosi się tylko do dnia 20. marca) już przez intendenty ratniardone i przekazane ministerstwu. Tymczasem to się dotyczy na mrozie. Powyższe melduję w celu oświetlenia stron dodatkowych i ujemnych ratniardonego porozumienia dla celów dalszych ~~rozrachunków~~ ewentualności.

Kyszowski.
Kppst gen.

Zatycendki

- 1) tekst porozumienia ewakuacyjnego.
- 2) Nr. 990 (Korzi)
- 3) spis materiałów wojennych odebranych Niemcom i przysłanych Litwie (Nr. 1012)

RODZ. POLSKICH
ADJUT.
L. 3181/12 dnia 21/10 1920 r.
złoty. Wydm.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York